

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd over de volgende stukken:

- Geannoteerde agenda van de informele JBZ-Raad van 11 en 12 juli 2022 (Kamerstuk 32 317, nr. 767)
- Verslag van de formele JBZ-Raad van 9-10 juni 2022 (Kamerstuk 32 317, nr. 764)
- Geannoteerde agenda JBZ-Raad op 8 en 10 juni 2022 (Kamerstuk 32 317, nr. 765)
- Nederlandse inzet in Frontex activiteiten 2022 (Kamerstuk 32 317, nr. 766).

De voorzitter van de commissie,
Van Meenen

De adjunct-griffier van de commissie,
Nouse

Inhoudsopgave	Blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	6
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie	7
Vragen en opmerkingen van de leden van de GL-fractie	7
Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie	9
II Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris	10

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de JBZ-raad van 11 en 12 juli 2022. Zij hebben hierover nog de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het feit dat er op dit moment zo'n vijf miljoen Oekraïners in de Europese Unie (EU) verblijven. Voorop staat dat voor deze leden dat hen, zolang Oekraïne zich in oorlog bevindt, een veilige opvangplek moet worden geboden. Wel delen deze leden de mening van de Staatssecretaris dat moet worden gekeken naar de middellange termijn. Het is dan ook goed dat er gewerkt wordt aan een registratieplatform. Hoe staat het met de voortgang van dit registratieplatform in de verschillende lidstaten? Welke voordelen heeft dit systeem naast het voorkomen van misbruik van voorzieningen?

Het is goed dat de Staatssecretaris aanstuurt op informatiegestuurd handelen binnen de EU. In hoeverre gebeurt dit op dit moment al? Welke concrete verbeterpunten zijn er nog mogelijk? Welke problemen moeten hiervoor opgelost worden en welke acties worden er in de aankomende maanden ondernomen?

Nu Nederland zich in een asielcrisis bevindt die mede wordt veroorzaakt door een aanhoudend hoge instroom, is het de hoogste prioriteit om in Europees verband aan te dringen op concrete acties die de irreguliere instroom van asielzoekers verminderen. Brede beschouwingen over de grondoorzaken van migratie gaan niet op korte termijn tot resultaat leiden, wel concrete afspraken met herkomstlanden, doorreislanden, EU-lidstaten en buurlanden.

Het is van groot belang dat concretere migratieafspraken worden gemaakt met derde landen. Is de Staatssecretaris bereid erop aan te dringen bij het Tsjechische voorzitterschap dat de EU hier hoge prioriteit aan geeft? Wil de Staatssecretaris erop aandringen dat de EU hiervoor zowel positieve als negatieve drukmiddelen inzet, zoals toegang tot de Europese markt en ontwikkelingssamenwerking? Welke stappen verwacht de Staatssecretaris dat de EU op dit terrein zet in het komende half jaar? Wanneer de EU niet snel genoeg gaat, ziet de Staatssecretaris dan mogelijkheden om meer samen met gelijkgezinde landen (bijvoorbeeld Frankrijk, Duitsland, Spanje, Italië, Benelux, Scandinavië) op te trekken richting derde landen?

EU-lidstaten moeten zich houden aan bestaande afspraken, met name rond Dublin. Daarbij is het van belang dat EU-lidstaten de asielopvang en -procedures voldoende op orde brengen. Is de Staatssecretaris bereid om

de landen die dit onvoldoende op orde hebben (bijvoorbeeld Griekenland) aan te spreken? Wil het de Staatssecretaris daarbij gezamenlijk optrekken met gelijkgezinde landen die nu ook geen Dublinclaims kunnen effectueren?

We zien dat de meeste asielzoekers naar Nederland reizen door de grens vanuit Duitsland en België over te steken, terwijl zij zich daar ook al in een veilig land met gedegen opvangvoorzieningen bevinden. Andersom gebeurt hetzelfde. Gezien de huidige asielcrisis is het wenselijk om het mobiel grenstoezicht te intensiveren en meer irreguliere migranten terug te sturen naar Duitsland en België. Hiertoe moeten afspraken gemaakt worden met Duitsland en België. Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris en is hij bereid hierover en marge van de JBZ-Raad in gesprek te gaan met zijn collega's uit Duitsland en België?

De samenwerking met andere Europese lidstaten kan verbeterd worden ten aanzien van het aanpakken van overlastgevers (uit met name veilige landen). Deze veiligelanders reizen door meerdere EU-lidstaten waar zij steeds overlast veroorzaken. Ziet de Staatssecretaris mogelijkheden om de namen van overlastgevers (bijvoorbeeld die onderdeel zijn van de Top X aanpak) wederzijds te delen met Duitsland en België, zodat zij zowel in Nederland als in onze buurlanden sneller en steviger kunnen worden aangepakt? Is de Staatssecretaris bereid om hiertoe op te roepen in de JBZ-Raad, en en marge de mogelijkheden hiertoe te verkennen met zijn collega's?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

Frontex

De leden van de D66-fractie hebben vaker zorgen uitgesproken over de berichtgeving rondom pushbacks en de (mogelijke) rol van Frontex en zijn blij met de toezegging van de Staatssecretaris om zich hard te maken voor de openbaarmaking van de samenvatting van het recente OLAF-rapport dat heeft geleid tot het aftreden van de uitvoerend directeur van het agentschap. De aan het woord zijnde leden vragen de Staatssecretaris uiteen te zetten welke voorwaarden hij zal stellen aan het verkiezen van de nieuwe uitvoerend directeur van Frontex. Is de Staatssecretaris bereid toe te zeggen dat Nederland in de Management Board van Frontex haar voorkeur zal laten uitgaan naar een kandidaat die het vertrouwen van het Europees Parlement (EP) heeft gekregen? Zo nee, waarom niet? En wil de Staatssecretaris zich ook hard maken voor een kandidaat die het naleven van het Unierecht en mensenrechten centraal heeft staan?

In het licht van de zorgen rondom pushbacks vragen de leden van de D66-fractie naar de operationele plannen van Frontex. Deze zijn niet openbaar en daar hebben deze leden begrip voor. Deze leden vragen echter wel op welke manier mensenrechten worden geborgd in deze plannen en hoe en door wie controle wordt uitgeoefend op deze waarborgen in de plannen. Als Nederlands personeel tijdens hun inzet misstanden signaleert kan dat worden gemeld bij Frontex zelf, maar is de Staatssecretaris het eens met de stelling dat het goed zou zijn om ook een aanspreekpunt te hebben op het ministerie? Juist omdat dat laagdrempeliger en veiliger kan zijn? Kan de Staatssecretaris een update geven over de verbeteringen van het klachtenmechanisme van Frontex zelf?

Kan de Staatssecretaris reflecteren op de aanbevelingen die de Fundamental Rights Officer van Frontex doet in zijn jaarrapport over 2021?¹ Hoe gaat de Staatssecretaris er in Brussel voor zorgen dat deze aanbevelingen, met name onder de categorie «Maximising Impact», worden uitgevoerd?

Voortgang asiel- en migratiepact

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de prioriteiten van het Tsjechisch voorzitterschap. Kan de Staatssecretaris toelichten hoe hij ervoor zal zorgen dat de focus op het pact niet verslapt? Steunt Nederland de groep Raadsvoorzitters tot het einde van het mandaat van dit EP (Tsjechie, Zweden, Spanje, België) om te komen tot een gezamenlijke «roadmap» met het EP? Met daarin het duidelijke commitment tot het aannemen van alle dossiers binnen het pact voor het einde van dit mandaat?

Eurodac

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de stappen die zijn gezet met betrekking tot Eurodac. Voor deze leden is het van belang dat de verzamelde gegevens worden ingezet om vreemdelingen te helpen waar mogelijk. Kan de Staatssecretaris toezeggen in Brussel te pleiten voor een plan van aanpak voor de inzet van deze registratie voor het opsporen en ondersteunen van alleenreizende kinderen?

Solidariteitsverklaring

De leden van de D66-fractie lezen dat Nederland zich heeft gecommitteerd aan de solidariteitsverklaring maar niet tegemoet kan komen aan herplaatsingsverzoeken, zoals ook door de Staatssecretaris gemeld in het vorige debat. Welke acties gaat Nederland ondernemen om te voldoen aan deze solidariteitsverklaring? De lidstaten hebben afgesproken dat «hoge druk als gevolg van secundaire migratiestromen en het gebrek aan functioneren van de Dublinverordeningen» kan worden ingezet als aanleiding om geen solidariteitsbijdrage te leveren. Dat stelt de aan het woord zijnde leden teleur, want op deze manier komen we samen niet verder. Deze leden vragen de Staatssecretaris dan ook dit kip-eiverhaal te doorbreken en de solidariteit onverkort door te zetten, aangezien het gebrek aan solidariteit juist leidt tot secundaire migratiestromen en het gebrek aan functioneren van de Dublinverordening.

Herziening Schengengrenscore

Tijdens de JBZ-Raad van 9 en 10 juni jl. is een herziening van de Schengengrenscore aangenomen. De aanpassingen met betrekking tot de binnengrenscontroles baren de leden van de D66-fractie zorgen. Deze leden lezen dat «door een plotselinge grote toename van secundaire migratiestromen» een lidstaat met deze herziening kan overgaan tot binnengrenscontroles. Wanneer wordt gesproken van «een plotselinge grote toename van secundaire migratiestromen»? Wil de Staatssecretaris hier een heel helder kader voor scheppen om te voorkomen dat dit instrument willekeurig wordt ingezet? Kan de Staatssecretaris ook een uitleg geven van hoe deze binnengrenscontroles er in de praktijk uit zouden zien? Op basis waarvan kan bijvoorbeeld worden besloten iemand staande te houden?

¹ https://frontex.europa.eu/assets/Key_Documents/FRO_reports/The_Fundamental_Rights_Officer_Annual_Report2021.pdf.

Het voorstel kent een nieuwe alternatieve mogelijkheid om niet rechtmatig verblijvende derdelanders over te dragen aan de lidstaat vanwaar deze personen de grens overstaken of probeerden over te steken. Hoe staat dit in verhouding tot artikel 4.17 van het Vreemdelingenbesluit, waarin een duidelijk maximum is gesteld aan het aantal controles dat mag worden uitgevoerd om personen staande te houden ter vaststelling van hun identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie ter bestrijding van illegaal verblijf na grensoverschrijding? Voornoemde leden lezen dat de Staatssecretaris zich kan vinden in de balans tussen enerzijds de soevereiniteit van lidstaten om binnengrenscontroles te herinvoeren en te verlengen en anderzijds het exceptionele karakter van deze controles in een gebied waarin het vrij verkeer van personen van groot belang is. Kan de Staatssecretaris in detail uiteenzetten hoe deze balans eruit ziet en waarom het vrije verkeer van personen volgens hem voldoende is gewaarborgd? Vindt de Staatssecretaris dat de ruimte voor lidstaten om binnengrenscontroles te blijven verlengen voldoende is ingekaderd? Zo ja, waarom? Zo nee, op welke manier gaat hij in Brussel pleiten voor heldere kaders?

Libië

Heeft de Staatssecretaris reeds kennisgenomen van het rapport van Artsen zonder Grenzen over de misstanden in Libië?² Kan de Staatssecretaris reageren op de aanbevelingen uit dit rapport? In het vragenuur van 11 mei 2021 heeft de vorige Staatssecretaris duidelijk aangegeven dat drenkelingen die worden opgepikt in het kader van SAR-operaties (search and rescue) dienen te worden ontscheept in een veilige haven en dat bekend is dat Libië geen veilige haven is. Hoe verhoudt deze uitspraak zich tot de voortdurende steun aan de Libische kustwacht, zo vragen de leden van de D66-fractie. Is de Staatssecretaris het eens met de stelling dat het niet uit te leggen is dat Nederlandse steun (via de EU) bijdraagt aan de inhumane situatie in Libische detentiecentra? Kan de Staatssecretaris een overzicht maken van alle financiële, materiële en andere vormen van bijdragen die de EU en Nederland leveren aan Libië en de Libische kustwacht in het kader van SAR-operaties en opvang van vluchtelingen? Is de Staatssecretaris bereid om met zijn collega's in de JBZ-Raad de huidige voorwaarden voor steun aan Libië te herzien en te werken aan een set aan stevige condities voor de steun die toezien op een menswaardige opvang in Libië? Is de Staatssecretaris het eens met de stelling dat het inhumaan is om mensen onder deze omstandigheden in Libië te laten verblijven? Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris om (met name de meest kwetsbare) mensen uit Libië te evacueren? Kan hij toezeggen dit in de EU en in de Afrikaanse Unie te adresseren? De Staatssecretaris geeft in reactie op de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ) (Kamerstuk 32 317, nr. 756) aan vermeende misstanden in derde landen te adresseren, maar wanneer is volgens de Staatssecretaris de grens van adresseren bereikt en gaat hij – al dan niet in EU-verband – over tot actie?

In antwoorden op Kamervragen (Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 238) schreef de vorige Staatssecretaris dat het kabinet niet beschikt over cijfers betreffende de betrokkenheid van commerciële schepen bij SAR-operaties in de Middellandse zee die onder Nederlandse vlag varen dan wel eigendom zijn van een Nederlands bedrijf. Wil de Staatssecretaris dit spoedig uitzoeken en deze reders wijzen op hun verantwoordelijkheden? Deze leden begrijpen dat deze reders geen verplichtingen hebben op basis van het VN-Vluchtelingenverdrag, maar roepen de Staatssecretaris op hen wel te informeren over de gevolgen van ontscheeping in landen als Libië. Kan de Staatssecretaris aan

² <https://www.msf.org/out-libya-opening-safe-pathways-migrants-stuck-libya>.

deze leden toezeggen in gesprek te gaan met deze reders om te bezien of en hoe Nederland of de EU hen kunnen helpen bij het waarborgen van de mensenrechten van drenkelingen op zee?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

Geannoteerde agenda van de informele JBZ-raad van 11 en 12 juli

Het valt de leden van de SP-fractie op dat bij de diverse punten op de geannoteerde agenda staat opgetekend dat er nog geen discussiestuk beschikbaar is of niet duidelijk is wat het Voorzitterschap wil bespreken. Deze leden betreuren dit omdat, zoals de regering ook zal ervaren, het lastig is om de JBZ-Raad voor te bereiden, terwijl dit de eerste Raad onder leiding van Tsjechië is. Kan de Staatssecretaris toezeggen om het Voorzitterschap te verzoeken de komende JBZ-Raden eerder de stukken ter beschikking te stellen?

Verslag van de formele JBZ-Raad van 9 en 10 juni

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het verslag van de meest recente JBZ-Raad en de verklaring van het tijdelijke solidariteitsmechanisme. Deze leden hebben hierover enkele vragen. Hebben deze leden het goed begrepen dat de 27 lidstaten een overeenkomst hebben gesloten voor een solidariteitsmechanisme voor een jaar, waarbij lidstaten de zuidelijke transitlanden ondersteunen door middel van herplaatsing, financiële, operationele of personele steun of door de financiering van projecten in derde landen die de migratiedruk verlagen? Kan de Staatssecretaris toelichten wat het vrijwillige karakter van dit mechanisme behelst? Klopt het dat het lidstaten nergens toe dwingt en dat ook bestaande inzet als toereikend kan worden beschouwd?

De leden van de SP-fractie constateren dat het besluit niet door alle lidstaten werd gedragen. Welke lidstaten hebben de verklaring niet onderschreven? Wat betekent dit op de lange termijn? Is hiermee het consensusmodel losgelaten en worden besluiten op het terrein van asiel voortaan per gekwalificeerde meerderheid genomen?

De Staatssecretaris geeft in het verslag van de JBZ-Raad aan dat hij de andere lidstaten erop heeft gewezen dat Nederland op dit moment niet aan herplaatsing zal beginnen vanwege de huidige druk op het asielstelsel. Erkent de Staatssecretaris dat de huidige druk op het asielstelsel de eigen schuld is door het af laten nemen van het sociale woningaanbod waardoor statushouders niet uit kunnen stromen en de weigering om een robuust opvangstelsel in te richten? Zo nee, waarom niet? Waarom volgt Nederland niet het voorbeeld van onder andere Duitsland, Frankrijk en België door een toezegging voor een concreet aantal over te nemen asielzoekers te noemen? Die landen worden toch ook geconfronteerd met een hoge druk op de asielopvang door de oorlog in Oekraïne? Op welke manier gaat Nederland dan wel bijdragen aan het solidariteitsmechanisme? Op welke manier hebben nationale parlementen dan wel het Europees Parlement inspraak op dit besluit? Graag ontvangen de aan het woord zijnde leden een toelichting op dit punt.

De leden van de SP-fractie vragen of de Staatssecretaris de verwachting onderschrijft dat er onder Tsjechisch Voorzitterschap geen werk gemaakt zal worden van een overeenkomst op het gezamenlijke migratiebeleid.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda en specifiek van de drie akkoorden over het migratiepact die door de Raad zijn aangenomen. Alhoewel het in algehele zin positief is dat er stappen worden gezet, hebben de aan het woord zijnde leden een aantal vragen en opmerkingen aangaande deze akkoorden. Klopt het dat enkel vier of vijf landen zich hebben gecommitteerd aan concrete quota voor de verdeling van vluchtelingen? Zo ja, welke landen zijn dit? Klopt het dat dit alleen vluchtelingen en migranten betreft die op zee worden gered? Wat is volgens u de handtekening van Nederland onder de politieke verklaring voor de solidariteitsdeal waard, als bij voorbaat wordt gezegd dat ons land niet meedoet aan de verdeling van vluchtelingen? Gaat u zich op korte termijn wel voegen bij de landen die zich hebben gecommitteerd aan concrete quota? Betekent volgens u het feit dat onder andere de Visegrad-landen niet de politieke verklaring voor de solidariteitsdeal hebben getekend, dat zij op termijn ook niet zullen bijdragen aan het Pact door middel van financiële of materiële middelen?

Ook aangaande de resterende akkoorden betreffende Eurodac en screening, hebben de leden van de PvdA-fractie enkele vragen en opmerkingen. Op welke manier worden landen als Griekenland en Italië onder de gesloten akkoorden ondersteund bij het uitvoeren van de beoogde versnelde grensprocedures? Op welke manier worden zorgvuldigheid en het respect voor fundamentele vrijheden gewaarborgd in deze akkoorden en welke instantie gaat hier toezicht op houden? Wat is de stand van zaken van de onderhandelingen omtrent de Schengengrenscodes? Deelt u de zorgen van de aan het woord zijnde leden dat de voorgestelde clause voor «instrumentalisering van migratie» de-facto het recht op het aanvragen van asiel inperkt? Zo ja, bent u bereid ervoor te pleiten deze clause te schrappen of ervoor te zorgen dat er geen misbruik van deze clause kan worden gemaakt? In algemene zin, kunt u schetsen op welke manier een vervolg wordt gegeven aan de onderhandelingen omtrent het Migratiepact?

De leden van de PvdA-fractie wijzen daarnaast op een rapport genaamd «Migrants in the Balkans and Central Eastern Europe» van Speciaal VN-Rapporteur voor Human Rights of Migrants, Felipe González Morales. Wat is de reactie van de Staatssecretaris op dit rapport, waarin wordt geconcludeerd dat vluchtelingen in Kroatië, Servië, Roemenië, Noord-Macedonië en Griekenland op grote schaal te maken krijgen met illegale pushbacks? Waarom gaat de Staatssecretaris ondanks het bewijs voor deze illegale praktijken en de betrokkenheid van Frontex hierbij, de Nederlandse inzet van Frontex-operaties in landen waar deze pushbacks voorkomen uitbreiden? Is de Staatssecretaris bereid deze bijdragen op te schorten zolang deze illegale praktijken voortduren? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PvdA-fractie hebben verder met afschuw kennis genomen van de vele slachtoffers die zijn gevallen in Melilla. Naar aanleiding hiervan eisen mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty International een onafhankelijk onderzoek naar de gebeurtenissen. Hoe vindt u dat een dergelijk onderzoek vorm moet worden gegeven? Bent u bereid om voor een dergelijk onderzoek te pleiten tijdens de JBZ-Raad?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de stukken ten behoeve van de Informele JBZ-Raad van 11 en 12 juli aanstaande. Deze leden hebben nog de volgende vragen.

Situatie Oekraïne

De leden van de GroenLinks-fractie waarderen de onvermoeibare inzet om Oekraïense ontheemden opvang en veiligheid te verschaffen. Deze leden hebben gezien dat the office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) spreekt van de hoogste noodsituatie. In dat licht bezien vragen deze leden welke bijdrage Nederland levert aan de opvang van deze groep. Tot en met 23 juni jl. zijn er 26 personen in drie vluchten vanuit Moldavië overgebracht naar Nederland. In de wetenschap dat ruim zes miljoen mensen op de vlucht zijn geslagen vragen deze leden of onderlinge afspraken om de omliggende (EU-)landen te ontlasten niet moeten worden heroverwogen.

Asiel- en Migratiepact

De leden van de GroenLinks-fractie begrijpen dat het Franse voorzitterschap erop inzet dat 10.000 asielzoekers zullen worden herplaatst. Volgens schattingen zullen Griekenland, Cyprus, Italië, Malta en Spanje gezamenlijk zo'n 150.000 asielzoekers binnenkrijgen. Relocatie is noodzakelijk, zo veronderstellen deze leden. Duitsland heeft al beloofd 3.500 asielzoekers over te nemen, Frankrijk 3.000 en Portugal en Ierland allebei 350. Klopt het dat de Nederlandse inzet erop neerkomt dat op dit moment geen herplaatsing naar Nederland zal plaatsvinden, terwijl er wél wordt ingezet op het leggen van Dublinclaims, zelfs in de gevallen dat asielzoekers als eerste zijn binnengekomen in een EU-lidstaat dat al zwaar is overbelast? Is de Staatssecretaris bereid om onder deze omstandigheden af te zien van het leggen van Dublinclaims en deze asielverzoeken in Nederland af te doen?

Pushbacks

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van het nieuws dat Griekenland migranten dwingt om te helpen andere migranten het land uit te zetten. Is de Staatssecretaris bereid om, in navolging van de Duitse Minister van Buitenlandse Zaken Baerbock en EU-commissaris Johansson, in het komend overleg zijn afkeer hierover uit te spreken en er onder meer voor te pleiten dat de Europese Commissie onderzoekt hoe de beschikbaarheid van EU-fondsen afhankelijk gesteld kan worden van de naleving van mensenrechten? Is de Staatssecretaris bereid om in dit verband te benadrukken dat de Nederlandse operationele inzet op Frontex afhankelijk is van de naleving van Europees erkende mensenrechten?

Onderzoek Artsen zonder Grenzen «Out of Libya»

Artsen zonder Grenzen heeft een rapport aangeboden over de migratieprojecten in Libië. De leden van de GroenLinks-fractie hebben altijd al hun zorgen geuit over het al dan niet afgesproken inschakelen van derde landen die ingezet worden om asielzoekers af te houden. Hoe kan immers worden toegezien op de naleving van EU-mensenrechten? Kan de Staatssecretaris een appreciatie geven op dit rapport? Onderschrijft de Staatssecretaris de oproep van Artsen zonder Grenzen om afspraken met de Libische autoriteiten te herzien en naleving van mensenrechten te eisen, om financiering van Libische pushbacks op de Middellandse Zee te beëindigen en de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM), UNHCR en andere niet-gouvernementele organisaties (NGO's) in staat te stellen hun mandaat uit te oefenen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

Impact oorlog Oekraïne op veiligheidsgebied

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen welke besluiten de Raad heeft genomen ten aanzien van de bescherming van vluchtelingen tegen de risico's van mensenhandel, arbeidsuitbuiting of seksuele uitbuiting. Hoe krijgt dit onderwerp Europees en in Nederland blijvend aandacht?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen waarom de Staatssecretaris prioriteit lijkt te geven aan het voorkomen van misbruik van voorzieningen door ontheemden. Zou het niet beter zijn de registratie van ontheemden juist vooral te gebruiken om signalen van uitbuiting tegen te gaan, in plaats van vanuit wantrouwen te handelen, zoals hier lijkt te gebeuren. Deze leden vragen welke vervolgspraken de Staatssecretaris wenselijk acht om signalen van uitbuiting eerder te ontvangen en ook vervolgens al vroeg in te kunnen grijpen.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de Staatssecretaris hoe hij het voortouw neemt om juist ook aan de grenzen met Oekraïne voor menswaardige opvang te zorgen en mensenhandel en uitbuiting te bestrijden. Specifiek vragen deze leden naar de mogelijkheid van het instellen van de door UNICEF aanbevolen *Blue Dot hubs*, veilige havens voor kinderen, vrouwen, gezinnen en mensen met een beperking. Kan de Staatssecretaris toelichten welke inspanningen daartoe gedaan worden en indien dit niet het geval is, waarom daar niet voor gekozen wordt.

De leden van de ChristenUnie-fractie prijzen de door Nederland gecoördineerde hackathon tegen criminele netwerken die Oekraïense vluchtelingen groomen voor seksuele uitbuiting. Op welke wijze krijgt deze inzet ook structureel vorm?

Hoe apprecieert de Staatssecretaris de waarschuwing van Europol-directeur De Bolle dat geleverde wapens in het criminele circuit belanden? Welke maatregelen neemt de Raad dan wel Nederland om dit te voorkomen? Welke afspraken kunnen en worden hierover gemaakt met Oekraïne?

De leden van de ChristenUnie-fractie zien met instemming dat de Staatssecretaris het definitieve standpunt over de toetreding van Kroatië tot de Schengenzone, wanneer de inhoudelijke besprekingen daarover gehouden worden, zal bepalen met inachtneming van de motie van het lid Ceder (Kamerstuk 32 317, nr. 743). Deze leden zouden graag van de Staatssecretaris weten of de Kroatische regering de geconstateerde misstanden al aantoonbaar adresseert, en zo ja, hoe. Ook zouden ze graag weten hoe het staat met de instelling van een onafhankelijk monitoringsmechanisme en op welk moment de Kamer hierover geïnformeerd zal worden.

Ten aanzien van pushbacks constateren de leden van de ChristenUnie-fractie dat de Speciaal VN-Rapporteur voor Human Rights of Migrants, Felipe González Morales, in een vorige week openbaar gemaakt rapport «Migrants in the Balkans and Central Eastern Europe» stelt dat onder meer vluchtelingen in Kroatië, Servië, Roemenië, Noord-Macedonië en Griekenland te maken hebben met «widespread pushback and chain pushback practices at most borders». Nu er dus niet meer gesproken kan worden van «vermeende» pushbacks, vragen deze leden aan de Staatssecretaris welke acties hij wil ondernemen om deze schendingen te stoppen in EU-verband. Acht hij het nu zaak om bij de Europese Commissie aan te

dringen om inbreukprocedures te starten tegen landen die pushbacks uitvoeren? Zo nee, waarom niet?

Hoe denkt de Staatssecretaris te voorkomen dat Nederlands Frontex-personeel betrokken raakt bij pushbacks nu Nederlands personeel ook ingezet zal worden in lidstaten waar pushbacks plaatsvinden? Kan Frontex en daarmee Nederland hier juridisch op aangesproken worden? Deze leden verwachten hier een graag een onderbouwde reactie op.

De aan het woord zijnde leden lezen dat de Staatssecretaris het van belang vindt dat de EU en de lidstaten blijven investeren in het voorkomen van irreguliere migratie, opvang en bescherming van vluchtelingen in de regio blijven bevorderen en de grondoorzaken van migratie blijven aanpakken. In dit verband vragen de leden van de ChristenUnie-fractie of de Staatssecretaris voortzetting van de Europese steun aan de Libische kustwacht nog steeds verantwoord acht. Kan de Staatssecretaris aangeven of de Europese steun ertoe geleid heeft dat migranten die op zee zijn opgepikt door de Libische kustwacht niet meer in de beruchte detentiecentra terecht komen? Hoe reageert de Staatssecretaris op de stelling in het rapport van Artsen zonder Grenzen getiteld «Out of Libya» dat zowel de Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR) als de Commissaris voor de Mensenrechten van de Europese Raad wijzen op de «individuele collectieve verantwoordelijkheid van de EU voor de sterfgevallen op zee en de mishandelingen in Libië»? Is de Staatssecretaris het eens met de stelling in het rapport dat de Europese steun aan de Libische kustwacht het systeem van uitbuiting en mishandeling van migranten in stand houdt? Zo nee, waarom niet? Deze leden zouden graag een uitgebreide reactie van de Staatssecretaris zien op het genoemde rapport, en met name op deze aanbeveling: «End political, financial and material support to the system of forcible returns from international waters in the Central Mediterranean Sea to Libya. As repeatedly acknowledged by international bodies, including the United Nations and the EU Commission, Libya is currently not a safe place for the purpose of disembarkation of people rescued at sea.»

Ten aanzien van het Europese Asiel- en Migratiepact zouden de leden van de ChristenUnie-fractie de Staatssecretaris willen vragen wat precies de status is van de verklaring die door 21 landen is aangenomen ten aanzien van een vrijwillig en tijdelijk solidariteitsmechanisme.³ Ook zouden deze leden willen weten of de Staatssecretaris meer informatie heeft over de manier waarop het Tsjechische Voorzitterschap de onderhandelingen op het Pact verder wil gaan brengen.

II Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris

³ <https://presidence-francaise.consilium.europa.eu/en/news/first-step-in-the-gradual-implementation-of-the-european-pact-on-migration-and-asylum-modus-operandi-of-a-voluntary-solidarity-mechanism-1/>.